

A TARTALMI KERETEKTŐL AZ ITEMEKIG: A DIAGNOSZTIKUS FELADATBANK FEJLESZTÉSE

Vidákovich Tibor

SZTE BTK Neveléstudományi Intézet, MTA-SZTE Képességkutató Csoport

Kulcsszavak: diagnosztikus értékelés, diagnosztikus feladatbank

A diagnosztikus pedagógiai értékelés fogalmát, módszereit és alkalmazási lehetőségeit az értékelésméleti szakirodalom mintegy négy évtizede ismeri (*Bloom* és mtsai, 1971). Hazai értelmezése és kísérleti alkalmazásai is több mint két évtizedre nyúlnak vissza (*Vidákovich*, 1990, 2001). Ugyanakkor az elmúlt évtizedekben diagnosztikus értékelés céljaira készült hazai eszközök többsége elavult, a diagnosztikus értékelés következetes iskolai alkalmazására szinte egyedül a DIFER-mérőeszközcsomag (*Nagy* és mtsai, 2004) ad lehetőséget.

Kutatási-fejlesztési projektünkben az 1-6. évfolyamos tanulók olvasási, matematikai és természettudományi felkészültségének diagnosztikus értékelését segítő számítógépes, a későbbiekben részben online is alkalmazható feladatbank kidolgozását tűztük ki célul. A fejlesztés során arra törekedtünk, hogy a feladatbank a diagnosztikus értékelés mindkét funkciójának (a tanulók fejlettségi szintjének pontos megállapítása, illetve a tanulási problémák mögött rejlő okok meghatározása; *Bloom* és mtsai, 1971) működtetésére alkalmas legyen. A feladatbank segítségével a későbbiekben megvalósulhat a tanulók felkészültségének többdimenziós diagnosztikus értékelése is (*Tatsuoka*, 1990; *Birenbaum* és mtsai, 2005).

A többdimenziós értékeléshez részletes diagnosztikus szempontrendszert dolgoztunk ki. Ennek alapja a három terület (olvasás, matematika, természettudomány) tartalmi keretrendszere, ezeknek megfelelően a feladatbankot mindhárom területen három dimenzió, a tantárgyi tudás, az alkalmazások és a gondolkodási műveletek szerinti értékelésre kellett alkalmassá tennünk. Az így kialakult kilenc dimenzióban meghatároztuk a felkészültség különböző szintjeit, illetve az azokat jellemző pszichikus struktúrák és a működtetésükre alkalmas feladatmegoldó tevékenységek rendszerét. Ez a többdimenziós szintrendszer képezi a feladatírás és a paraméterezés alapját.

A feladatok kidolgozását mindhárom területen gyakorlott, a projekt keretei között felkészített feladatírók végezték, illetve végzik. A 2009/10-es tanévben mindhárom területen mintegy 600-600 feladat készült, melyeket a tanév végén országos mintán bemértünk. Ennek eredményeképpen a feladatok működését általában 700-800-as, egyes esetekben 1000-nél is nagyobb elemszámú minták alapján elemezhettük. A 2010/11-es tanévben elvégezzük a feladatok felülvizsgálatát, a rendszer javítását és kiegészítését. Ennek keretében mindhárom területen mintegy 200-200 új feladatot írunk, melyek országos bemérésére várhatóan a tanév végén kerül sor.

A kutatás-fejlesztés eddigi eredménye egyrészt a kidolgozott diagnosztikus értékelési szempontrendszer, mely a három terület tartalmi keretrendszerére épül. Az ebben megjelenő dimenziók megteremtik a többdimenziós diagnosztikus értékelés lehetőségét is. Másrészt a fejlesztés eredménye természetesen az eddig elkészült, bemért és paraméterezett mintegy 1800 feladat, melyek a diagnosztikus szempontrendszer egyes dimenzióit máris megfelelően lefedik.